

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แนวหน้า ฉบับวันศุกร์ที่ 4 มกราคม พ.ศ.2562

คอลัมน์เจาะรู้เกษตรกร : ลาที่ปีเก่า

ย้อนกลับไปปี 2561 ที่เพิ่งผ่านไปมาสัก ร้อนๆ ต้องบอกว่า เป็นปีที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องเผชิญกับปัญหามากกว่าเรื่องที่น่ายินดี แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ชื่อ กฤษฎา บุญราช ก็อาศัยความเก๋าของการเป็นอดีตข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ที่คลุกคลีใกล้ชิดประชาชน และรู้จักระบบราชการเป็นอย่างดี เป็นแม่ทัพนำพาเกษตรกรผ่านพ้นวิกฤติในปี 2561 มาได้ แบบละเอียดใจ....ถึงขั้นออกมาชู้คาตโทษข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร กฤษฎา บุญราช เข้ามารับตำแหน่งแทน พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ ที่ถูกปรับเปลี่ยนไปดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ใน ครม.ประยุทธ์ 5 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2560 ด้วยเหตุผลที่ใครๆ เขวากันว่า บิ๊กฉัตรไม่สามารถแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำได้

บิ๊กกฤษฎาเข้ารับตำแหน่งระยะแรกๆ ก็คงงงๆ กับภารกิจของกระทรวงเกษตรฯ อยู่บ้าง เพราะมีงานหลากหลายเหลือเกิน แม้จะเคยเป็นผู้บังคับบัญชา เกษตรจังหวัด ประมงจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด สหกรณ์จังหวัดมาก่อน แต่นั่นก็เป็นภารกิจเฉพาะในจังหวัด แต่เมื่อมารับผิดชอบดูแลภารกิจในภาพรวมของประเทศประสบการณ์ที่เคยเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยงานในระดับจังหวัดคงช่วยอะไรไม่ได้มาก ดูจากเริ่มแรกที่ท่านเข้ามาจัดระเบียบการบริหารราชการ โดยยึดเอากรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลัก ที่เรียกเสียหว่า กลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่ ประกอบด้วย 2 ฝ่าย ฝ่ายอำนวยการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นเสนาธิการ หรือฝ่ายบุน นิ่งวางแผนและกำหนดยุทธวิธี โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเลขานุการ

อีกฝ่ายหนึ่ง คือ ฝ่ายปฏิบัติการ หรือฝ่ายบู๊ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ระดับจังหวัด เรียก CO (Chief of Operation) มีเกษตรจังหวัด เป็นประธาน คณะกรรมการประกอบด้วย หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรฯ ทุกหน่วยงานในจังหวัด และ เกษตรอำเภอทุกอำเภอ อีกระดับคือ ระดับอำเภอ เรียก OT (Operation Team) มีเกษตรอำเภอ เป็นหัวหน้าทีม ลุยงานภาคสนาม

ระยะแรกท่านฝากความหวังให้เกษตรจังหวัดและเกษตรอำเภอ เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายจนหลายคนเครียดว่าจะทำตามที่ท่านมอบหมายได้หรือไม่ บางคนถึงกับออกปากว่า “ตายแน่....”

ไม่ยืนยันว่า ทุกจังหวัดปฏิบัติตามการจัดระเบียบของท่านอย่างเคร่งครัดหรือไม่ แต่สถานการณ์ต่างๆ ก็ผ่านพ้นมาได้จนถึงทุกวันนี้ โดยภารกิจแรกที่ทุกจังหวัดต้องดำเนินการคือ โครงการไทยนิยมยั่งยืน ที่กระทรวงเกษตรฯ ได้รับงบประมาณเกือบ 2.5 หมื่นล้านบาท มีทั้งการปรับโครงสร้างการผลิตของเกษตรกร การอบรมเพิ่มทักษะด้านการผลิตและการตลาดให้กับเกษตรกรผู้สนใจ รวมถึงการต่อยอดโครงการ 9101 รายที่ประสบความสำเร็จด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ กฤษฎา บุญราช เพิ่งแถลงผลการดำเนินโครงการไทยนิยมยั่งยืนไปเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2561 ที่ผ่านมามีความสามารถสร้างประโยชน์ให้กับเกษตรกร โดยเกษตรกรกว่า 1.6 ล้านคน ได้รับความรู้และทักษะทางด้านการผลิตและการตลาดเพิ่มมากขึ้น มีรายได้จากการเข้าร่วมโครงการอบรมและการสนับสนุนกิจกรรมการผลิตที่แต่ละชุมชนเสนอเป็นเงินกว่า 2.6 พันล้านบาท เป็นธรรมดาของการแถลงผลงาน...ก็ต้องมีแต่เรื่องดีๆ

มาช่วงไตรมาสหลังของปี 2561 ปีกกฤษฎา เริ่มลุยแก้ปัญหาหาคาผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเรื่องราคายาง หลังจากทีปล่อยให้ กยท. หาทางแก้ปัญหาแล้วไม่ได้ผล มาตรการต่างๆ เช่น ถนนยางพารา 1 หมู่บ้าน 1 กิโลเมตร หรือการให้บริษัทผลิตล้อยางรับซื้อยางจากเกษตรกร ก็ช่วยกระตุ้นราคายางให้ขยับขึ้นมาบ้าง แม้จะไม่สูงนัก แต่ก็ยังดีกว่าตกต่ำลงเรื่อยๆ ส่วนราคาปาล์มน้ำมัน ก็ไม่ปล่อยให้ตกต่ำจนเนิ่นนาน ไหวตัวรีบแก้ไขเสียก่อนที่ชาวสวนปาล์มจะก่อกบฏ

ส่วนโครงการประชารัฐ ที่เป็นนโยบายหลักนโยบายหนึ่งของรัฐบาล ปีกกฤษฎา ก็ทุ่มสุดตัว โดยเฉพาะโครงการปลูกข้าวโพดหลังนา ที่แม้ว่าจะได้พื้นที่ต่ำกว่าเป้าหมาย เพราะเกษตรกรที่ทำนาไม่กล้าเสี่ยงไปปลูกพืชที่ตัวเองไม่คุ้นเคย บังเอิญโชคเข้าข้าง ปีนี้ข้าวโพดราคาดี จึงไม่มีเสียงอื้ออึงให้รำคาญใจ ว่าแต่ต้องสกัดศัตรูข้าวโพดให้อยู่ มิเช่นนั้นเกษตรกรจะเดือดร้อน

ยังมีเรื่องราวสำคัญของกระทรวงเกษตรฯ ที่ยังไม่รู้ หมู หรือจ่า และคงยึดเยื่อไปถึงรัฐบาลใหม่ นั่นคือ เรื่อง สารเคมี 3 ชนิด เรื่องกฎหมายอีกหลายฉบับ เช่น พ.ร.บ. ส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พ.ร.บ. ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ที่ดิน ส.ป.ก. ทั้งนี้ยังไม่รวมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์กรระหว่างประเทศอย่าง IUU แต่อย่างใด ไม่เข้าใจอยู่เรื่องเดียว.....ทำไมเรื่องการผลักดันให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ จึงต้องเร่งด่วนจนรัฐมนตรีต้องลงมากำกับเอง

แว่นขยาย

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ฉบับวันศุกร์ที่ 4 มกราคม พ.ศ.2562

อนาคตข้าวไทย 5 ปี ไม่ขยับ...ดับแสง

เจริญ เหล่าธรรมทัศน์ - วัลลภ มานะธัญญา - บุญมี สุระโคตร

ปีที่ผ่านมา แม้ราคาข้าวไทยจะดีกว่าปีก่อนๆ แต่ท่ามกลางปัจจัยหลายๆอย่าง ที่ทำให้อาจพลิกผันได้ตลอดเวลา...ปีหม้อข้าวไทยจะเป็นเช่นไร

“ข้าวเป็นหนึ่งในสินค้าการเมือง นโยบายมักเปลี่ยนไปตามรัฐบาล เอกชนผู้ส่งออกไม่กล้าลงทุนระยะยาว เพราะกลัวจะได้ไม่คุ้มเสีย เพราะนโยบายเดินสะเปะสะปะมาตลอด ไม่เคยมีช่วงเวลาไหนที่มีความแน่นอน ไม่เคยมีนโยบายว่าควรปลูกข้าวอะไร ปริมาณเท่าไร ผู้ซื้อต่างประเทศต้องการอย่างไร มีแต่ นโยบายระยะสั้น เน้นแต่เรื่องราคา เลยกแก้ปัญหาได้แต่ในระยะสั้นที่ทำๆกัน แคปรับเปลี่ยนนโยบายไปตามสถานการณ์เท่านั้นเอง เพราะรัฐบาลมองปัญหาที่ต้นน้ำอย่างเดียว ไม่เคยมองถึงปลายน้ำว่าจะค้าขายอย่างไร ไปทิศทางไหน

ประเทศอื่นที่เขาผลิตข้าว เขาเน้นไปที่ความต้องการของผู้ซื้อ แต่เราไม่เคยให้ความรู้เรื่องนี้กับชาวนาเลย ฉะนั้นรัฐจึงควรเปลี่ยนบทบาทมาเป็นแค่พี่เลี้ยง วางนโยบายอย่างเดียว ไม่ใช่ลงมาเล่นเอง แล้วให้ชาวนาผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม อีก 5 ปี ถ้ายังไม่ทำอะไร เราเสียตลาดให้ประเทศอื่นแน่”

ร.ต.ท.เจริญ เหล่าธรรมทัศน์ นายกสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย เริ่มต้นวิเคราะห์ปัญหาข้าวไทยที่จะเกิดในกาลข้างหน้า ช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา ไทยอาจยังไม่ต้องห่วงเรื่องนี้ เพราะไม่มีคู่แข่ง แต่ตอนนี้จะมีมานั่งฝันหวานกินบุญเก่าไม่ได้ เพราะเพื่อนบ้านเริ่มสปีดตัวเอง เวียดนามตอนนี้้นำเราไปแล้ว...ส่วนเขมรกับพม่า

กำลังมาแรง มีการวิจัยและพัฒนา ทั้งในเรื่องการผลิตและสายพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง...ยังไม่รวมประเทศผู้นำเข้าข้าวทั้งหลายหันมาปลูกข้าวกินเอง ปลูกข้าวในน้ำเค็ม ในทะเลทราย...อินโดนีเซีย มาเลเซียเพิ่มพื้นที่ปลูกเพื่อรับมือสถานการณ์ขาดแคลนอาหารจากภาวะโลกร้อน...อินเดียตอนนี้กลายเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลกไปแล้ว

นายกสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย เตือนให้คิด...นอกจากเพื่อนบ้านจะแข็งแกร่งขึ้นทุกวัน สิ่งที่ต้องวิตกอีกเรื่อง ตลาดจีน แม้จะมีข้าวอยู่ในสต็อกจำนวนมากถึง 113 ล้านตัน แต่กลับยังนำเข้าข้าวอีกจำนวนมากหลายฝ่ายจึงวิตก...นี่จะเป็นเกมการเมืองถ่วงดุลประเทศผู้ส่งออกข้าวในอนาคตหรือไม่

“ปีนี้ข้าวหอมมะลิราคาดี เนื่องจากผลผลิตน้อย เพราะฝนตกไม่ทั่วถึงในพื้นที่ปลูกหลัก โดยเฉพาะภาคอีสาน ปัญหาที่น่าห่วง หากราคายังพุ่งไม่หยุด อาจทำให้ต่างประเทศหันไปซื้อข้าวหอมเวียดนามได้ โดยเฉพาะตลาดฮ่องกงที่ไทยมีส่วนแบ่งตลาดกว่า 60% แม้ซื้อขึ้นและความหอมของข้าวเวียดนามจะสู้เราไม่ได้ แต่ราคาถูกกว่ากันครึ่งต่อครึ่ง หากไม่ยอมเสียตลาดส่วนนี้ เราควรเอาข้าวหอมที่ไม่จัดเป็นหอมมะลิ (ข้าวหอมมะลิบริสุทธิ์ไม่ถึง 92%) ส่งออกทดแทน เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาด”

ดร.วัลลภ มานะธัญญา ประธานกรรมการบริหาร บ.บางซื่อโรงสีไฟเจียมั่ง ผู้ผลิตและจำหน่ายข้าวหงษ์ทอง วิเคราะห์ปัญหาข้าวหอมมะลิที่อาจจะเกิดขึ้นในปี 2562...ส่วนตลาดข้าวขาวยังคงไปได้เรื่อยๆ แต่ไทยควรปรับเปลี่ยนมาผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น เพราะตลาดใหญ่อย่างจีนรวมถึงเอเซียนิยมบริโภคข้าวนิ่ม ในขณะที่ข้าวขาวของไทยส่วนใหญ่เป็นข้าวแข็ง เนื่องจากข้าวนิ่มเป็นข้าวพื้นเมืองให้ผลผลิตน้อย เกษตรกรจึงมักปลูกร่วมกับข้าวชนิดอื่น แล้วนำไปสีรวมกันเป็นข้าวขาว...เปอร์เซ็นต์ข้าวแข็งจึงมีมากกว่าข้าวนิ่ม

ลุงบุญมี สุระโคตร ประธานนาแปลงใหญ่ระดับประเทศ จ.ศรีสะเกษ ผู้ก่อตั้งแบรนด์ข้าวอินทรีย์ลุงบุญมี ที่ส่งไปขายถึงยุโรป มองว่า สถานการณ์ข้าวทั่วไป คงไม่ต่างจากปีที่ผ่านมามากนัก เพราะข้าวหอมมะลิเราได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้บริโภค แต่เกษตรกรต้องรักษาคุณภาพเอาไว้ เพื่อไม่ให้โดนแบ่งตลาด และราคาควรรักษาให้อยู่ระดับนี้ อย่าให้แพงไป เพราะตัวเล็กมีเยอะขึ้น คุณภาพอาจด้อยกว่าของเรา แต่ราคาถูกกว่า อาจทำให้ลูกค้าไขว้เขวได้ หากเกษตรกรจะอยู่ให้รอดในภาวะการแข่งขันสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประการสำคัญอันดับแรก เกษตรกรต้องเอาตัวให้รอดก่อน ต้องรวมกลุ่มให้เข้มแข็งเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง เข้าถึงแหล่งทุน เข้าถึงปัจจัยการผลิตหลายด้านที่ไม่สามารถมีไว้เองได้ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร เพื่อลดต้นทุนการผลิต ที่สำคัญเกษตรกรจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในหลายด้านให้มากที่สุด เพื่อให้สะท้อนถึงปัญหาที่แท้จริง โดยมีเอกชน ภาครัฐ เป็นพี่เลี้ยงหรือให้คำปรึกษา

“เมื่อเรารวมกลุ่ม มีพื้นที่ชัดเจน รู้จำนวนผลผลิตแท้จริง จะง่ายต่อการกำหนดเป้าหมาย เข้าถึงแหล่งทุน เครื่องมือ ปัจจัยการผลิต สามารถซื้อหาได้ในราคาถูกกว่าซื้อเดี่ยวๆ แต่หากยังไม่พร้อมอาจติดต่อเช่าจากกลุ่มที่เขามีอยู่แล้วไปก่อน เมื่อมีแล้วค่อยลงขันซื้อทีหลัง ส่วนเรื่องการตลาด จุดอ่อนของเกษตรกรให้ค่อยๆเรียนรู้ไป หากรวมกลุ่มแล้ว เรื่องของตลาดส่วนใหญ่จะวิ่งเข้ามาเองจากภาครัฐ รวมถึงความร่วมมือจากเอกชน ฉะนั้นต่อไปการร่วมมือกันอย่างสอดประสานทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ต้องมีอย่างจริงจัง”

โดยมีรัฐคอยแนะนำในฐานะพี่เลี้ยง ไม่ใช่เป็นผู้กำหนดสั่งการแต่ฝ่ายเดียว...สินค้าเกษตรทุกชนิดถึงจะหมดปัญหา ที่สำคัญต้องจัดการทุกปัญหาอย่างเป็นระบบ แค่นี้เริ่มจากตัวเลขผลผลิตสินค้าเกษตร ต้องเป็นตัวเลขนจริง ไม่ใช่มีตัวเลขเหมือนในปัจจุบัน เพื่อให้คนทำตลาดจะได้สะดวกในการคำนวณผลผลิต ที่จะมีผลกระทบต่อเรื่องราคา...นี่เกษตรกร ชวนนาพูดเองนะท่านผู้นำ

ทีมข่าวเกษตร